

ארגון נוער פרחי הדגל

להאדרת ערכי תורה ויהדות בקרב שכבות הנוער

רח' פרס 5 ת.ד. 5130 ירושלים | טל: 02-5001561 | פקס: 02-5384236 | 100@pirchei.org.il

ארגון נוער ארצי

121/21

בס"ד

הידעית? - על פרשת תרומה וחדש אדר

- כותב בעל הימאור ושמשי: צריך להתעורר בהתעוררות גדולה בכל שנה כשעוסקים בפרשיות תרומה הפקודי וללמוד בכל שנה ביתר תשובה ואהבה ויראה מהשנה שעברה, ביתר שאת וביתר עז ותשובה יתרה, להמשיך עליו קדשת המשכן וכליו, לקבל השראת אלקית כלשהי.
- יש שאינם אומרים תחנון (ובשבתות "אב הרחמים" ו"צדקתך") מראש חדש אדר עד אחר פורים, פרט לתענית אסתר.
- החת"ס סופר זצ"ל נהג ללמוד עם תלמידיו בימים אלו מסכת מגלה עד ראש חדש ניסן.
- חסידי וורקא נהגו ללמוד מסכת מגלה כל השנה כדי לקיים תמיד מחית עמלק. הגאון הקדוש בעל 'אבני נזר' זצ"ל אמר בשם חותנו הגאון הקדוש מקוצק זצ"ל, שבלימוד פרוש הר"ן המישר את השכל, מקיים מחית עמלק העקם והמעקם.
- לימוד מסכת מגלה הוא סגולה ליראת שמים כל השנה (בשם הידברי יחזקאל משינא).
- הרא"ש והב"ח מביאים בשם הירושלמי (מגלה א' ז') שכשראש חדש חל בשבת, סועדים סעודת ראש חדש ביום א'. אמנם הם מציינים שלא נוהגים כך. (ומובא שעד השואה נהגו כך). החוזה מלובלין זיע"א נהג להוסיף מאכלים במוצאי שבת של שבת ראש חדש במלוא מלכה. ויש שנהגו להמשיך את הסעודה השלישית אל תוך הלילה ובזה יוצאים ידי חובת סעודת ראש חדש. היעב"ץ כתב שאם לא כך בסעודה שלישית, ירבה בסעודת מלוא מלכה לכבוד ראש חדש שהיה בשבת.
- ב' באדר הוא יום פטירתם של צדיקים אלו: בעל 'אור צדיקים', רבי מאיר הכהן פאפירש זצ"ל; רבי יום טוב אגנאזי, בעל 'הליכות יום טוב' זצ"ל; רבי אהרן אריה בן רבי מאיר הגדול מפרימישילן זצ"ל; רבי נפתלי דב אמסטורדס, תלמיד רבי ישראל סלנטר זצ"ל; רבי יעקב חזקיה גרינולד בעל 'ויגד יעקב' מפאפא זצ"ל; רבינו הקדוש רבי ישראל בן הרה"ק אברהם מרדכי אלתר, אדמו"ר מגור בעל היבית ישראל זצ"ל; רבי יוסף דוב סולובייצ'יק זצ"ל, בן הרב מבריסק; רבי לוי הכהן רבינוביץ זצ"ל, בעל 'מעדני השלחן' ושו"ת 'מעדני מלכים'. זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל.
- בשם שרואה את חברו עולז ומתלוצץ בחדש אב הוא מעיר לו "משנכנס אב ממעטים בשמחה" – כך הרואה את חברו עצב וסר רוח בחדש, אדר עליו להעיר לו: "אחי! משנכנס אדר מרבים בשמחה!" (הגה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א).
- ביום ב' בלילה מסתימים ג' לילות שלמים ויש נוהגים לקדש את הלבנה.

ארגון נוער פרחי הדגל

להאדרת ערכי תורה ויהדות בקרב שכבות הנוער

רח' פרס 5 ת.ד. 5130 ירושלים | טל: 02-5001561 | פקס: 02-5384236 | 100@pirchei.org.il

ארגון נוער ארצי

121/21

בס"ד

הַיְדַעְתָּ? - עַל פְּרִשֶׁת תְּרוּמָה וְחֹדֶשׁ אֶדָר

- הצדיק ר' משה יהושע לנדא זצ"ל התבקש פעם לעזר לאלמנה בצנעא. שאל את רבו החזון אי"ש זצ"ל: "יתורה מה יהא עליה?" ענהו החזון אי"ש זצ"ל: "מתוך שחסיד אהה תורתך משתמרת".
- ב-ה' אדר, 50 שנה לפטירת הרה"ק האדמו"ר רבי מרדכי שלמה מבואן זצ"ל.
- יום ז' באדר, אנשי חברה קדישא מקבלים עליהם תענית.
- נוהגים שאין עורכים חפה בז' באדר אלא מבעוד יום, לפני צאת הכוכבים.
- יש הנוהגים שמקדשים את הלבנה גם בז' באדר, אף שאין ז' שלמים.
- ביום לידת ופטירת איש האלקים משה רבינו ע"ה יש הנוהגים תענית עד חצות. אחר כך אומרים תקון ז' באדר ועוסקים בתיורה בקדשה ובטהרה. כמו כן עורכים סעודה לזכר לידת משה רבינו ע"ה.
- יום תענית הצדיקים על פטירת משה רבינו ע"ה (שו"ע או"ח תק"פ ב') חל באותו יום בשבוע שבו יחול יום האשפיזין של משה בחג הסוכות תשפ"ב, וכן בו יחול ל"ג בעומר, יום הלולא דרשב"י זיע"א.
- גם אהרן הכהן נולד בז' באדר.
- ביום הנולדו של משה רבינו שמחו שמחה גדולה (כי הוא יום משתה ושמחה, הרא"ש) ובזכות הנולדו ביום זה נצלו מגזרת המן שלא ידע שהיום גם נולד אבל ביום מותו מסתמא רבים נדרו ורבו נזירים בישראל מחמת צער [שנאמר בו גויעה, שלא השאיר בן כמותו, ובימי אבלו נשפחו שלוש מאות (300) הלכות, ולכן ראוי לצום, 'אור הגר' שבספר 'אילנא דחיי'].
• בשחרית ראוי לכוון היום ביתר עז בפסוקים 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו". משה רבינו ע"ה תקן ט"ו שבחים ב"ישתבח" כשנקה מחשד העלמת שקלים ממלאכת המשכן (תוס' ר"פ פקודי).
• יש הנוהגים שאין אומרים תחנון גם במנחה בז' באדר, ורבים אומרים תחנון.
• מובא בספרים הקדושים לומר תהלים בצבור ממזמור צ' עד ק"א (מזמורי מרע"ה) ומזמור ק"י. אחרי מנחה היו דורשים דברי התעוררות והספד על הגאונים והרבנים שנעדרו בשנה האחרונה מארץ החיים.
• טוב לקרא בפרשת נצבים עד סוף התורה וללמד במסכת סוטה י"ג י"ז ובקדושין ל"ח על פטירתו של משה רבינו ע"ה וכן ב"יד התקפה" לרמב"ם הלכות יסודי התורה פ"ז, בו מתארת מעלתו הגדולה של משה רבינו, וכן בזהר הקדוש.
• מובא בשם ר' יצחק דרשן מקראקא זצ"ל שמשה רבינו ע"ה נפטר בערב שבת קדש ז' באדר עם השקיעה, אלא שנשמתו נגנזה במנחת השבת ח' באדר (ב"ח אוה"ח סו"פ רצ"ב).

הַיְדַעְתָּ? - עַל פְּרִשְׁת תְּרוּמָה וְחֻדֵּשׁ אֶדָר

- "סִגְלָה נִפְלְאָה לְאוֹקְמֵי גִירְסָא הִיא לְהַדְבִּק עֲצֻמוֹ וּמַחֲשִׁבְתּוֹ בְּמִשְׁחָה רַבִּינוּ ע"ה" (חת"ס). "יום זה לא הקבע אלא להרמות קרן דורשי דור ודור... כפי עקר האמונה בתורת ה' הוא האמונה בחכמי דור דור ודורשי, בשופט שיהיה בימים ההם, וזה כָּל גְּדוֹל שְׁכָל קִטְבֵי הַתּוֹרָה סוֹבְבִים עֲלֵיו" (חת"ס). "דבר בעתו מה טוב לקבל פני גדול בתורה ולהכניס אל הקדוש פנימה בפתקא טבא לזכרון נפש" (הרמב"ן במדבר פ"א - מ"ה), דאֲתַפְּשִׁטוּתִיָּה דְמִשְׁחָה בְּכָל דְרָא וּבְכָל צַדִּיק וְחָכָם דְמַתְעַסֵּק בְּאוֹרֵיתָא עֲצֻמוֹ שֶׁל יוֹם מְכַפֵּר.
- מובא באלשיך הקדוש בשם המדרש שתקנת מרדכי הצדיק לתת צדקה ומתנות לאביונים בפורים היתה עבור נשמת משה רבינו ע"ה שהשתתף עמו בתפלה לבטול גזרת המן הרשע, וראוי ביום ההלוא להפריש מעות כדי לתתן כמתנות לאביונים בפורים (ר'חש לבי).
- אשרי המרבה בעשית חסד להציל עשוק מיד עושקו כפי שעשה משה רבינו ע"ה לבנות יתרו וכפי שעשה ברדפו אחר השן האובד מצאן יתרו.
- יש הנוהגים לעלות למירוץ ולהשתטח על ציון רשב"י, שעל פי הקבלה הגה ניצוץ ממושה רבינו ע"ה. רבים נוסעים למערת המכפלה, ולאחרונה נוסעים לקבר הושע בן נון וכלב בן יפנה בכיף אל-חרס, ליד הישוב אריאל.
- נשיא ומיסד ארגון נוער 'פרחי הדגל', איש ירושלים היחיד והמיחד, רב פעלים לתורה, הרב המנוח רבי מנחם פרוש ז"ל - נפטר ביום ח' אדר - , הגה בין השאר גם נשיא ויושב ראש חב"ד קדישא פרושים בירושלים ולא החסיר מעולם את הכנוס והסעודה שהיו עורכים בז' באדר. גם בשנתו האחרונה השתתף הרב פרוש בצורה פעילה ודרש את דרשתו המסורתית, ובחזרתו לביתו מסעודת ז' באדר נפטר לבית עולמו! תנצב"ה.
- בעיר גלאנטה הגה מנהג שאנשי חב"ד קדישא היו מניחים את כלי החפירה על המטה שבה היו מובילים את הנפטרים, והיו עוברים ברחובות והולכים מבית לבית בז' באדר ומעוררים את האנשים בנגון מרגש ומיחד במלים "מתים יחיה אל-ברב חסדו, ברוד עדי עד שם תהלתו". התושבים היו מביאים בסלים חלות, לחם וביצים, ובגרב היו החב"ד קדישא סועדים לאחר תעניתם במאכלים אלו. פעם נתבטל המנהג ופרצה מגפת ילדים בעיר, לא עלינו. אמר הגאון הצדיק, רבי הושע בוקסבוים זצ"ל, שיש לפשפש אם לא נתבטל מנהג קלשהו בעיר. בדקו ומצאו שהמנהג הנ"ל נתבטל, קבלו עליהם לחדשו והמגפה נעצרה.
- 200 שנה לפטירת רבי יצחק אייזיק מקאליב זצ"ל.
- ח' באדר בשבת קדש יש הנוהגים לשיר בכל קטע מ"לכה דודי" מנגינה אחרת, להרבות שמחה.
- רבים נוהגים לומר פיוטים ויוצרות בשחרית ובמוסף.

ארגון נוער פרחי הדגל

להאדרת ערכי תורה ויהדות בקרב שכבות הנוער

רח' פרס 5 ת.ד. 5130 ירושלים | טל: 02-5001561 | פקס: 02-5384236 | 100@pirchei.org.il

ארגון נוער ארצי

121/21

בס"ד

הַיְדַעְתָּ? - עַל פְּרִשֶׁת תְּרוּמָה וְחֹדֶשׁ אֶדָר

- מוציאים שני ספרי תורה. בראשון קוראים שבועה קרואים בפרשת השבוע תרומה. מניחים את ספר התורה השני, אומרים חצי קדיש לאחר שגוללים את הספר הראשון. קוראים בפרשת זכור. לפי רב הפוסקים גם בלמינו קריאה זו מדאורייתא.
 - חז"ל קבעו לקרא את פרשת זכירת מעשה עמלק ולמחות את זכרו בשבת הסמוכה לפורים, משום שהמון היה מזרעו של עמלק, וכך נקיים מה שכתוב "והימים האלה נזכרים ונעשים". ותקנו לקרא בשבת שבה נמצאים רבים בבית הכנסת. יש הסוברים שגם נשים חייבות בשמיעת הקריאה. החפץ חיים והחזון אי"ש פסקו שהן פטורות.
 - כאשר כלל ישראל קוראים פרשת מחית עמלק זוהי עת רצון להתפלל על בנים, כי במחית זרע עמלק בא רבוי בזרע ישראל (פוקד עקרים).
 - נוהגים שלא לומר "אב הרחמים" ואין מזכירין נשמות כפי שנוהגים בכל 4 הפרשיות (ויש נוהגים כן לומר).
 - יש הנוהגים ללמד לאחר תפלת מוסף "מגלת אסתרה".
 - אומרים בתפלת מנחה "צדקתך היא עת רצון דרעוין (רצון הרצונות). אז נקבר משה רבינו ע"ה וכל העליונים יצאו בשמחה לקראת נשמתו והיום הוא קונה שלמות גדולה (ב"ח או"ח).
 - במוצאי שבת קדוש לבנה למקדשיה, כתם זו שלמים.
 - ביום זה (ז' באדר) צריך כל אדם לתת לבו לשני דברים שיהיו נטועים וקבועים אצלו לתמיד - צפיה לישועה ויראת הדין.
- בקצור = תחלת הלדתו של משה רבינו היתה בצער גדול. פרעה הרשע גזר גזרות נוראות על עם ישראל ובעקר על ילדי ישראל: "כל הבן הילוד היארה תשליכהו". עמרם, שראה בצרת ישראל, גרש את יוכבד אשתו שהיתה כבר מעברת עם משה שלושה חדשים. עמדו כל ישראל וגרשו את נשותיהם. באותה שעה שרתה רוח הקודש על מרים שהיתה בת 5 שנים, והיא אמרה: עתידה אמי שתלד בן שיושיע את ישראל. אביה ואמה שמעו את דבריה והתחזקה אמונתם בגאולה. נשאו שוב וכמוהם עשו כלם, והנה נולד מושיעם של ישראל.
- אחר לדתו היה צער רב ופחד גדול מפרעה. מחסר ברך השליכו אותו למי היאור בתוך תבה. לאחר שנצל בחסדי ה' עדין לא חלפה הסכנה. הסכנה בבית פרעה הרשע גדולה היתה שבעתים את אביו ואמו לא הפיר ואת עמו לא ראה.
- כמה גדול כח האמונה וההתחזקות בצפיה לישועה שפעמה בלב מרים, אחות משה, שהשפיעה על לבבות אחרים שהתמלאו אמונה וצפיה כמוה לגאולה.

הַיְדַעְתָּ? - עַל פְּרִשְׁת תְּרוּמָה וְחֹדֶשׁ אֶדָר

יִרְאֵת הַדִּין כִּי צַד? צֵא וּלְמַד מִמִּיתַתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּינוּ, אֲדוֹן הַנְּבִיאִים, שֶׁכָּל הָאוֹתוֹת וְהַמוֹפְתִים בְּמִצְרַיִם נַעֲשׂוּ בְּאִמְצָעוֹתָיו. הוּא קָרַע אֶת הַיָּם, עָלָה הַשְּׁמַיְמָה, הֵבִיא תוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל וְלַמָּדָם 40 שָׁנָה. הוֹלִיכֵם בַּמִּדְבָּר, עָשָׂה מִלְחָמָה עִם עַמְלֶק, סִיחֹן וְעוּג. אָבֵל בְּשִׁגְגָתוֹ נִגְזְרָה עָלָיו מִיתָה ו"מִנְגֵד תִּרְאָה אֶת הָאָרֶץ וְשָׁמָּה לֹא תָבוֹא" וְלֹא עָמְדוּ לוֹ זְכוּיֹתָיו הַעֲצוּמוֹת וְצַדִּיקוֹתָיו שֶׁפָּעַל עִם יִשְׂרָאֵל. לְלַמְדֵנוּ כִּמָּה גְדוֹלָה וְעִמְקָה מִדַּת הַדִּין שֶׁהִיא מִדַּת הָאֱמֶת שֶׁל בּוֹרָא כָּל הָעוֹלָמִים, וְכִמָּה צָרִיךְ הָאָדָם לְהִזָּהֵר מִן הַחֲטָא, אֲפִלּוּ שֶׁל שׁוּגֵג, כָּל חַיּוֹ.

- זָכָה מֹשֶׁה רַבֵּינוּ שֶׁהִקְבִּי"ה בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֲצוּמוֹ הַתַּעֲסֵק בְּקַבּוּרָתוֹ, מִשׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה הַתַּעֲסֵק בְּעֲשִׂיַת חֶסֶד שֶׁל אֱמֶת עִם יוֹסֵף הַצַּדִּיק. כְּשֶׁכָּלֵם שֶׁאָלוּ אִישׁ מֵאֵת רַעְהוּ כְּלִי כֶסֶף וְזָהָב בְּמִצְרַיִם, מֹשֶׁה רַבֵּינוּ הִלָּךְ לְחַפֵּשׂ אֶת אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף וְלִקְיָם "וְהַעֲלִיתֶם אֶת עֲצָמוֹתַי מִזֶּה".
- רַק בּוֹ' בְּאֶדָר, יוֹם פְּטִירַת מֹשֶׁה רַבֵּינוּ, פְּסָקָה מְלֵאכָתָם שֶׁל עוֹשֵׂי חֶסֶד עִם הַמֵּתִים. הִקְבִּי"ה לְבַדּוֹ עָשָׂה חֶסֶד עִם מֹשֶׁה, וּבְנֵי הָאָדָם הַעוֹסְקִים בְּמֵת פְּסָקוֹ מִמְּלֵאכָתָם. לָכֵן ז' בְּאֶדָר הוּא יוֹמָה שֶׁל הַחֲבָרָא קַדִּישָׁא.
- מֹשֶׁה רַבֵּינוּ בְּגִימְטְרִיא שֶׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלוּשֵׁעֶשְׂרֵה, שֶׁעַל יָדוֹ נִתְּנָה לָנוּ הַתּוֹרָה שְׁשִׁשׁ בְּהַ תְּרִי"ג מִצְוֹת.
- יֵשׁ גַּם טַעַם פְּשוּט לְכַדּוֹ שֶׁבּוֹ' בְּאֶדָר עוֹשִׂים יוֹם קַהֲלָה לְעוֹסְקִים בְּחֶסֶד שֶׁל אֱמֶת: מִפְּנֵי שִׁיּוּם ז' בְּאֶדָר אֵינוֹ יָכוֹל לְחוּל לְעוֹלָם בְּשִׁבְתַּת קֹדֶשׁ.
- לְפִי הַגְּר"א, ז' בְּאֶדָר חַל בְּרַב הַשָּׁנִים בְּשָׁבוּעַ שְׁקוֹרָאִים בּוֹ פְּרִשְׁתַּת תְּצַנְיָה, שֶׁשְּׁמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אֵינוֹ מוֹפִיעַ בָּהּ, אַחֵר שֶׁאָמַר "מִחֲנִי נָא מִסַּפְרָךְ".
- אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיָשׁ: לֹא הָיָה הָעוֹלָם רְאוּי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּזָהָב, וְלָמָּה נִבְרָא? בְּשִׁבִיל הַמְשַׁכֵּן וּבְשִׁבִיל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר "וְזָהָב הָאָרֶץ הִיא טוֹב", כְּדֹאִיתָא "הָהָר הַטוֹב הַזֶּה וְהַלְבָּנוֹן" (מִדְרָשׁ רַבָּה).
- וּמוֹבָא בַּמִּדְרָשׁ שֶׁשִּׁשְׁנָם 7 מֵיָנִי זָהָב בְּעוֹלָם וְכָלֵם הָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ: זָהָב טָהוֹר, זָהָב טוֹב, זָהָב אוֹפִיר, זָהָב מוֹפֵז, זָהָב שְׁחוּט, זָהָב סָגוּר, זָהָב פְּרוֹנִים. וְכֵן מוֹבָא בְּיוֹמָא (מ"ד ב').
- וְלָמָּה הָיוּ צָרִיכִים אֶת כָּל שְׁבַעַת סוּגֵי הַזָּהָב בַּמִּקְדָּשׁ? כִּי לְכָל זָהָב יֵשׁ תְּכוּנָה אַחֲרָת, וְכִשְׁצָרְפוּ אֶת כָּלֵם יַחַד וְכָל סוּגֵי הַזָּהָב הִכְנָסוּ לְפוֹר הַתּוֹף בְּאֵשׁ, קִבְּלוּ אֶת הַזָּהָב הַמֵּיֻחַד שֶׁמִּמֶּנּוּ נַעֲשִׂיתָה מִקְשָׁה זָהָב.
- כְּשֶׁבְרָא הִקְבִּי"ה אֶת הַתַּחֲשׁ בַּמִּדְבָּר לְצַרְךָ הַמְשַׁכֵּן, נִבְרָאוּ תְּחִשִּׁים רַבִּים וְהָיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים מַעֲוָרִים נְעִלִים, שֶׁנֶּאֱמַר "וְאֵנְעֵלְךָ תַּחֲשׁ". וּמוֹבָא בְּתַרְגוּם שִׁיר הַשִּׁירִים שֶׁהָיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹלִים לְרָגֵל בְּנַעֲלֵי תַחֲשׁ. הַכִּיצַד? אֲסוּר לְהַכְנִס לְהַר הַבַּיִת בְּמַנְעָלִים? מוֹבָא בְּסַפְרִים שֶׁעוֹר הַתַּחֲשׁ הוּא

הַיְדָעָתָ? - עַל פְּרִשְׁת תְּרוּמָה וְחֻדֵּשׁ אֶדָר

עור הבא מן השמיים ואין גדולו מן הארץ, ושרשו ממקום טהור ושמימי, לכן היה מתר לעלות בנעלי תחש לבית המקדש.

- "ויעש' ה' לאדם ולאשתו כתנות עור" (בראשית) ה' עשה לאדם וחתה כתנות עור תחש (רבינו בחי).
- מה ההבדל בין סמים לבשמים? סמים הם סוג של תרופה, כמו הלבונה והחלבנה, ובשמים הם לריח או אכילה. רש"י אומר: כל דבר המועיל לחברו נקרא סם. ואין סם לשון בשם ולא לשון מרפא אלא לשון דבר הצריך לתקון חברו.
- "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" בית המקדש הראשון נבנה על ידי שלמה המלך. שבע שנים נמשכה תקופת בנייתו בידי יותר ממאה וחמשים אלף פועלים שעסקו בחציבה וסבלות. נוסף לכך היו עוד רבים הבנאים, החרשים, המסגרים ועוד.
- לאחר 70 שנות גלות עלה עזרא עם הגולים לארץ ישראל והחלו לבנות את בית המקדש השני. התקבצו עמים סביב להפריעם בבניית המקדש, והיו הבונים עובדים ובונים ביד אחת ובד השניה היו או חזין בחרב ולוחמים בגויים.
- בסוף בית שני עלה לשלטון בארץ ישראל המלך הורדוס שהיה מצאצאי האדמים שהתגירו בימי החשמונאים. הגמרא בבבא בתרא מספרת שהורדוס הרג את כל בני החשמונאים וכמעט את כל חכמי ישראל, אך השאיר חכם אחד בלבד ושמו בבא בן בוטא, כדי שייצג לו. פעם שאל אותו הורדוס כיצד יכפר על החטא הנורא של רציחת חכמי ישראל ואחרים. לעץ לו החכם שישפץ את בית המקדש, וכך עשה. כתשעים שנה לפני חרבו בית שני שפץ הורדוס והרחיב את בית המקדש ברב פאר והדר, עד שאמרו חז"ל על בית זה: "מי שלא ראה את בית המקדש בבנינו לא ראה בנין מפאר מימיו".
- בית שני היה מפאר מאד אולם חסרו בו 5 נסים שהיו בבית הראשון, כמובא במסכת יומא כ"א ע"ב: ארון, כפרת, כרובים, אש ושכינה ורוח הקדש ואורים ותומים. הגמרא מסבירה שדברים אלו במציאות היו גם בבית המקדש השני, רק שלא היו מסייעים להם מן השמים על ידי נסים כפי שהיה במקדש ראשון. התוספות כתבו, שאורים ותומים היו חזבים להיות, שאם לא כן הפחו הגדול היה מחסר בגדים, אלא שלא היו משיבים להם תשובות על שאלות ששאלו באורים ותומים.
- בבית ראשון נטע שלמה המלך עצים מהזב, והיו נותנים פרותיהן בזמן. כשנכנסו הגויים למקדש יבש העץ מהזב (עץ רגיל אסור לנטע במקדש).

הַיְדַעְתָּ? - עַל פְּרִשְׁת תְּרוּמָה וְחֻדֵשׁ אָדָם

הַבְּדֵל נוֹסֵף: אֵשׁ הַמַּעֲרָכָה (שֶׁל הַמְזַבְחָה) בְּמִקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן הֵיטָה לָהּ צוּרָה שֶׁל אֲרִיָּה וְלֹא הוֹצִיָּאָה עֵשׂוֹן, וּבְבִית שְׁנֵי הֵיטָה לְאֵשׁ הַמַּעֲרָכָה צוּרָה שֶׁל כָּלֵב וְהוֹצִיָּאָה עֵשׂוֹן.

- הַמִּשְׁכָּן לֹא נִחְרַב. אֵת הַמִּשְׁכָּן פָּרְקוּ מִפְּנֵי שֶׁהַבּוֹנִים, הַפּוֹעֲלִים, הַמְתַּכְנְנִים, הַאֲדָרִיכָלִים, הַעוֹבְדִים וְהַתּוֹרְמִים (לֹא קִבְּלוּ תְּרוּמוֹת מִהָעָרְב־רַב) - כֻּלָּם הָיוּ אֲנָשִׁים כְּשָׂרִים כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ ע"ה, אֶהְרֹן הַכֹּהֵן וּבְצִלְאֵל בֶּן אוּרִי. לָכֵן לַמִּשְׁכָּן הָיָה קִיּוּם! מִקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן בָּנָה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה אִישׁ אֱלֹקִים. הֵיטָה בּוֹ הַשְׂרָאָת שְׂכִינָה אוּלָם הַבְּנִינָן נִחְרַב מִפְּנֵי שֶׁהַפּוֹעֲלִים הָיוּ נִכְרָים מְצִידוֹן וְלֹא הָיוּ כְּשָׂרִים. מִקְדָּשׁ שְׁלִישִׁי - גַּם הוֹרְדוּס וְגַם פּוֹעֲלָיו לֹא הָיוּ אֲנָשִׁים כְּשָׂרִים, לָכֵן לֹא הֵיטָה בּוֹ הַשְׂרָאָת הַשְׂכִּינָה בְּתִקּוּפָתָם וְהַמִּקְדָּשׁ נִחְרַב.

מוֹסֵר הַשֶּׁפֶל: בְּבִנְיָן בֵּית בְּיִשְׂרָאֵל, בְּבִנְיָן יִשְׂיָבָה, תִּיִת וְכָל דָּבָר שֶׁבִקְדָּשָׁה - חַיֵּב לִהְיוֹת בְּפָנִים וּבְחוּץ קְדָשׁ, כְּמוֹ הָאָרוֹן - בְּפָנִים וּבְחוּץ זָהָב טָהוֹר.

- הַמִּשְׁנֶה הַלְכוֹתֵי מִבֵּיא בְּשֵׁם הַיְשָׁפְתֵי צְדִיק' שֶׁקִּרְקַע הַמִּשְׁכָּן הֵיטָה הוֹלְכֵת עִמּוֹ בְּמִדְבָּר וְלֹא הָיוּ צְרִיכִים בְּכָל חֲנִיָּה לְהַבִּיא קִרְקַע חֲדָשָׁה וּלְקַדְּשָׁהּ.

- מִדּוּעַ הִרְמַבְּיָם הַשְּׂמִיט מִחִבּוּרוֹ אֵת דִּינֵי אָרוֹן בְּרִית ה', לְמִרּוֹת שֶׁאֵת הַלְכוֹת כָּל הַכָּלִים הוּא פּוֹתֵב? שְׂאֵלָה זוֹ שׂוֹאֵל בְּעַל 'מִנְחַת חֲנוּךְ' וּמֵתַרְץ: מִפְּנֵי שֶׁהָאָרוֹן נִגְנַב יַחַד עִם לוּחֹת הַבְּרִית וְלֹא יִתְגַּלֶּה עַד בֵּיאַת הַגּוֹאֵל. לֹא יַעֲשׂוּ אָרוֹן אַחֵר לְעוֹלָם, וְגַם כְּשִׁיבּוֹא הַגּוֹאֵל יִתְגַּלֶּה הָאָרוֹן הָרֵאשׁוֹן יַחַד עִם לוּחֹת הַבְּרִית.

- מוּבָא בְּסִפְרֵים שֶׁכָּאֲשֶׁר אָדָם יִבְנֶה אָרוֹן סִפְרֵים לְצַרְף סִפְרֵים קְדוּשִׁים וְתִשְׁמִישֵׁי קְדָשָׁה שֶׁהֵם חִפְצֵי שָׂמִים, יַעֲשֶׂה אָרוֹן מִפָּאָר וְיִפָּה כְּכֹל יְכַלְתּוֹ, בְּחִינַת "זֶה אֶ-לֵי וְאֶנְהוּ", וְאִין בְּזָה מְשׁוּם יִהְרָה וְנִגְאָה. וְכֹן כְּשֶׁעוֹשִׂים עֲצֵי חַיִּים וּפְרוּכּוֹת לְבֵית הַכְּנֶסֶת יַעֲשׂוּם מִפָּאָרִים.

- מוּבָא שֶׁעַל כָּל כָּלִי וְכָלִי חוּץ מִהַמְּנוֹרָה (שֶׁנֶּעֱשֶׂתָה מֵאֵלֶיךָ) הָיוּ מְבָרְכִים בְּרֶפֶת "אֲשֶׁר קְדָשְׁנוּ עַל עֲשִׂית שְׁלַחֲךָ", "עַל עֲשִׂית כִּיּוֹר" וְכו'.

- בְּזִמְנוֹ שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ עוֹשִׂים רְצוֹן אֲבִינוּ שֶׁבְּשָׂמִים, הָיוּ הַכְּרוּבִים פּוֹנִים זֶה אֶל זֶה דָּרָךְ חֲבָה, לְרַמֵּז עַל חֲבָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַמִּקּוֹם. וּבְזִמְנוֹ שֶׁלֹּא הָיוּ עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם חֲלִילָה, הָיוּ הַכְּרוּבִים הוֹפְכִים פְּנֵיהֶם לְצַד הַבַּיִת בְּדָרָךְ נֶס.

- הַכָּלִי יִקְרֵי כּוֹתֵב עַל טַבְּעוֹת הַזָּהָב שֶׁבְּאָרוֹן: הֵן הָיוּ עֲגָלוֹת כְּדֵי שֶׁאָדָם יִזְכֹּר כִּי הַצְּלָחוֹת הָעוֹלָם הֵזָה הֵן גִּלְגַּל חוֹזֵר בְּעוֹלָם, כְּטַבְּעַת זוֹ הַעֲגָלָה, וְעַל דֵּי זֶה יִפְרֹנֵס מִשְׁלַחְנוּ לְעַנְיִים. הַנּוֹדֵעַ בִּיהוּדָה' כּוֹתֵב סִבָּה זוֹ גַּם עַל כָּל הַמְּטַבְּעוֹת שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁהֵן עֲגָלוֹת.

- מִדְּרַשׁ תַּנְחוּמָא כּוֹתֵב, שֶׁהַקְּב"ה חִסַּק צוּרַת הַמְּנוֹרָה עַל כִּי יָד מֹשֶׁה רַבֵּינוּ, וְגַם בְּזָה הִתְקַשְּׁה לַעֲשׂוֹתָהּ. אָמַר לוֹ הַקְּב"ה: זָרַק כֶּכֶר זָהָב לְאֵשׁ וְנַעֲשִׂית הַמְּנוֹרָה מִקְּשָׁה מֵאֵלֶיךָ.

הַיְדַעְתָּ? - עַל פְּרִשֶׁת תְּרוּמָה וְחֹדֶשׁ אֶדָר

- בתרגום יונתן בן עזיאל מבאר שהבָּרִיחַ התיכון הָיָה מִן הָאֵילָן שֶׁנִּטַּע אַבְרָהָם אָבִינוּ בְּבֵאֵר שֶׁבַע. וְכִשְׁעָבְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יַם סוּף, קָצְצוּ הַמַּלְאָכִים אֶת הָאֵילָן וְזָרְקוּהוּ לַיָּם, וְהָיָה צָף עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְהָיָה הַמַּלְאָכִים מְכַרְיָזִים וְאוֹמְרִים: זֶה הָאֵילָן שֶׁנִּטַּע אַבְרָהָם בְּבֵאֵר שֶׁבַע וְהִתְפַּלֵּל שֶׁם בְּשֵׁם ה', וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ מִמֶּנּוּ בְּרִיחַ תֵּיכוֹן בְּאֶרֶץ 70 אֲמָה (בְּעֶרְךָ 36 מָטֵר). וְנִסִּים נַעֲשׂוּ בוֹ: כֹּאֲשֶׁר הִקִּימוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן הָיָה הַבְּרִיחַ מִתְעַקֵּם כְּנִחְשׁ סָבִיב הַמִּשְׁכָּן בְּתוֹךְ הָעַמּוּדִים, וְכֹאֲשֶׁר הָיוּ מְפָרְקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן הָיָה הַבְּרִיחַ מִתְפַּשֵּׁט (מִתִּישָׁר) יָשָׁר כְּמִקְל.
- בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָרִאשׁוֹן בָּנָה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עַמּוּדֵי נְחֹשֶׁת לְפָאֵר אֶת בֵּית ה', וְכֹאֲשֶׁר בְּעוֹנוֹתֵינוּ בָּאוּ הַכְּשָׁדִים וְהַחֲרִיבוּ אֶת בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתַפְאֲרֵתֵנוּ, הֵם שָׁבְרוּ אֶת הָעַמּוּדִים וְלָקְחוּ אֶת הַנְּחֹשֶׁת לְבָבֶל, כְּדַכְתִּיב (בְּסֵפֶר מְלָכִים): "וְאֵת עַמּוּדֵי הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר בֵּית ה'... שָׁבְרוּ הַכְּשָׁדִים וַיִּשְׂאוּ אֶת נְחֹשֶׁתָם בְּבֵלָה". בְּסֵפֶר 'סֵדֶר הַדּוֹרוֹת' מוּבָא דְבַר פֶּלֶא בְּשֵׁם הַסֵּפֶר 'מִסְעוֹת בְּנֵימִין': שֶׁנְּחֹשֶׁת עַמּוּדִים אֵלוּ נִמְצְאוּ בְּבָבֶל בְּבֵית תְּפִלְתָם, וּבְכָל שָׁנָה בְּיוֹם תְּשַׁעָה בָּאָב מְזִיעִים עַמּוּדִים אֵלוּ וְנִרְאָה כְּאֵלוּ שֶׁפָּכוּ מִים עֲלֵיהֶם.

שְׁנֵזְפָה בְּמַהֲרָה לְגַאֲלָה הַמִּיחֲלַת הַשְּׁלֵמָה, אָמֵן!

מְרַכְזֵי הַהַדְרָכָה